

Considerații pe marginea conscripției Czirakene din comuna Răscruți (județul Cluj)*

MARIA ROȘCA-ROSEN

Conscripția Czirakyană a început în comuna Răscruți la 25 aprilie 1825, sub conducerea conscriptorilor Tussai Ștefan și Hatfaludi Gheorghe, prezenți fiind câte un reprezentant al proprietarilor din comună (obișnuit provizorii sau administratorii curiilor lor), 8 jurați și 9 reprezentanți ai iobagilor și jelerilor. Lucrările s-au desfășurat pînă la 1 mai același an, cînd toate actele au fost iscălite de factorii competenți.¹

Jurații și reprezentanții iobagilor și jelerilor au răspuns la cunoscutele 9 întrebări, întocmindu-se pe baza declarațiilor lor tabelele cuprinzînd suprafața intravilanelor și extravilanelor țăranilor dependenți din comună. Așa cum este cunoscut însă, aceste tabele nu oglindesc situația reală, existentă în comună la începutul secolului al XIX-lea, atît pentru că iobagii, din motive cunoscute, au tănuțit o parte a pămînturilor aflate în posesia lor, cît și pentru că conscripția s-a efectuat în condițiile anormale provocate de seceta și foametea ce bîntuiseră economia Transilvaniei timp de 4—5 ani în deceniul 2 al secolului și care a avut consecințe nefaste asupra economiei agrare, urmări ce rămăseseră încă nevindicate pînă în anul 1820.

Concluziile conscripției le vom începe cu prezentarea datelor referitoare la populația comunei. Fiînd vorba de o conscripție urbanială, cea din 1820 nu cuprinde pe toți locuitorii comunei. Este adevărat că nobilimea și o parte a altor proprietari figurează în conscripție, dar din ea lipsesc libertinii, preoții, meseriași (care nu erau iobagi), țăranii iliberi și alte categorii. De aceea prima concluzie pe care o desprindem din conscripție este aceea că ea nu ne dă (de altfel nici nu a fost scopul ei) o oglindă fidelă a tuturor locuitorilor comunei Răscruți.

În comuna Răscruți locuiau 116 țăranii dependenți, alături de care existau 3 sesii pustii.² Majoritatea lor era formată din iobagi (111 din cei 116) reprezentînd 95,68%, după care urmau subinquinii (4 din 116) deci 3,44%, iar apoi jelerii (1). Cele trei sesii deșerte s-au pustiit în perioada de foamete din anii 1814—1817, dar nici ele nu au rămas nelucrate, ci erau folosite de ceilalți iobagi.³

Cine sînt proprietarii feudali în comună, este cea de-a doua problemă la care trebuie să răspundem. Din tabelele anexate conscripției rezultă că cei

* Conscripția czirakyană a fost studiată în Arhivele de Stat Budapesta, fond. F 52.

1 Arhivele de stat, Budapesta, Conscripția Czirakyană, F. 52, Comitatul Dăbica, Cartea IV. p. 549.

2 Idem, p. 561—571.

3 Idem, p. 557.

mai mari proprietari erau membri familiei (Bánffy, reprezentată prin contele) Bánffy Francisc, care stăpînea 49 iobagi și 2 subinquilini, baronul Bánffy Gheorghe 37 iobagi, 1 inquilin și o sesie pustie, baronul Bánffy Francisc 13 iobagi, 1 jeler și 1 subinquilin și baronii Ivaniis Bánffy și Iosef Bánffy Antonii care stăpîneau cîte 1 iobag. Rezultă deci că această familie de aristocrați stăpînea 96 de supuși reprezentînd 82,50% din totalitatea acestora. De altfel, Răscruciul este una din cele mai vechi comune stăpînite de această familie. Ea ajunge în proprietatea familiei Bánffy pe cale de danie încă în secolul al XIV-lea.⁴ La începutul secolului al XV-lea, Răscruciul este confiscat de regele Ungariei, alături de alte domenii ale familiei, din cauza infidelității dovedite de fiii lui Dionisie Bánffy, Vasile și Gheorghe, față de regele Sigismund, în luptele pe care le-a dus împotriva Neapolului. După victoria lui Sigismund ei se vor grăbi să treacă din nou de partea regelui, astfel că în 1405 Sigismund le va restitui comunele confiscate.⁵ De acum Răscruciul va rămîne în stăpînirea acestei familii, ducîndu-se nenumărate procese între baronii și conții Bánffy pentru stăpînirea unui număr cît mai mare de supuși din comună. Atît supușii conților cît și cei ai baronilor aparțineau celor două domenii care-și aveau centrul la Bonțida, unul aflat în proprietatea guvernatorului, contele Bánffy Gheorghe⁶, iar celălalt în stăpînirea baronilor Bánffy.⁷ Amîndouă domeniile vor avea la Răscruci atît pămînt alodial cît și curie și han. În anul 1809, supușii, curia, pămîntul alodial și hanul guvernatorului de la Răscruci vor fi scoase din componența domeniului Bonțida odată cu împărțirea proprietăților ce urma să fie moștenite pe linie masculină între cei patru urmași ai săi, fiind atașate domeniului Zam, pe care-l primea Francisc Bánffy.⁸ Murind acesta în anul 1813 în luptele antinapoleoniene, Răscruciul va reveni soției sale.⁹

Alături de această familie de aristocrați, în comuna Răscruci mai stăpînea un singur iobag, baronul Sigismund Szentkereszti.¹⁰ Restul populației se afla în dependența unor proprietari mai mici, care nu mai aveau titluri nobiliare. Astfel C. Sigismund Toldi stăpînea 3 iobagi și 1 sesie pustie¹¹, Andreia Kabos 2 iobagi¹², Samuel Sombori 1 iobag și 1 sesie pustie¹³ iar Teleki Pál, Laurențiu Hari și văduva censușistului Károly Dániel cîte un iobag.¹⁴ Împreună cei șase proprietari nu stăpîneau decît 17,24% din țărînimea dependentă a comunei Răscruci.

Situația aceasta este și mai favorabilă familiei Bánffy dacă analizăm repartitia pămîntului aflat în posesia țăranilor supuși. Familia Bánffy stăpînea în comună, așa cum ne arată tabelele anexate lucrării, 113, 4/8 măsuri vieneză pămînt intravilan, deci 92,36%, 880 4/8 iugăre pămînt de arătură deci 89,43%, 184 6/8 iugăre izlaz, deci 87,22%, și 9 2/8 iugăre pămîntul sesiei

4 Varju Elemér, A Tomaj-nemzetségbeli Losonczy-Bánffy család története. Oklevéltár, vol. I, Budapest, 1908, CCLXXXII, p. 395—396.

5 Idem, CCCLI, p. 487, CCCLII, p. 488—490, CCCLIII, p. 490—491.

6 Arhiva istorică a Filialei Cluj a Academiei R.S.R. Arhiva familiei Bánffy, fasc. I, nr. 45. *Conscripção possessionis Bonczhida totalis et integra ad idem Dominum Bonczhidense pertinentis iobagionum item eorumque universarum facultatum mibe residentium et commorantium Arno Domini 1780, vezi și Consignatio 107.*

7 Arhiva istorică a Filialei Cluj a Academiei R.S.R. Arhiva familiei Bánffy. Consignatio 46. A Bonczhidai Inventarium pro anno 1794.

8 Idem, Consignatio 123/d.

9 Idem, Consignatio 108.

10 Arhivele de stat Budapest, Conscripție Czirakyana, F. 52, Comitatul Dăbica, cartea IV, p. 572.

11 Ibidem.

12 Ibidem.

13 Ibidem.

14 Ibidem.

pustii. În timp ce restul proprietarilor posedau numai $6 \frac{3}{8}$ măsuri vieneze pământ intravilan, 93 $\frac{5}{8}$ iugăre pământ de arătură și 28 $\frac{1}{8}$ iugăre izlaz, în total deci 10,34% din întregul pământ aflat în posesia țărănimii dependente.

Familia Bánffy era deci aproape stăpînă absolută a acestei comune, cum de altfel era una din cele mai mari familii aristocratice ale Transilvaniei, stăpînind moșii întinse și deținînd cele mai înalte demnități politice și administrative ale Principatului.

Datele conscripției referitoare la pămîntul urbarial, după cum ne este cunoscut, sînt foarte nesigure datorită falselor declarații făcute de țărani conscriptorilor, din motive binecunoscute. Ce proporții au avut aceste declarații false nu le putem cunoaște. Este însă suficient să amintim că cu ocazia dezbaterii problemei urbariale în dieta din 1846—1847, deputații partidei reformiste ardeleze s-au opus stabilirii întinderii suprafeței pămînturilor urbariale pe baza datelor furnizate de conscripția Czirakyană, atît de departe erau ele de situația reală.

Rezumîndu-ne totuși numai la datele conscripției, putem constata că cei 112 iobași și 1 jeler ai comunei posedau intravilane cu o suprafață de 141 măsuri vieneze, revenind deci în medie cîte $1 \frac{2}{8}$ măsuri vieneze pentru un intravilan. Cele mai mari intravilane le aveau supușii văduvei contelui Bánffy Francisc, 22 din cei 49 de iobași ai acesteia avînd peste această medie.¹⁵ În schimb, cele mai mici intravilane erau stăpînite de iobașii baronului Francisc Bánffy¹⁶, care n-avea nici un supus, depășind această medie. În general însă în comună predominau intravilanele sub $1 \frac{2}{8}$ măsuri vieneze, deoarece 70 de supuși posedau intravilane cu o suprafață mai mică. Or, întinderea intravilanelor reprezenta importanță mare pentru țărani, deoarece în funcție de suprafața lor, iobașii sau jelerii își puteau organiza curțile și ogrăzile pe care erau construite acareturile proprii. În funcție de ele își amenajau grădinile de zarzavat, grădinile cu pomi fructiferi, cu cînepă, varză, cartofi etc.

Mult mai bine au fost înzestrați supușii din comună de către stăpînii lor cu extravilane (arabile și finate), care constituiau principalul mijloc de producție după care erau obligați să muncească un anumit număr de zile pe pămîntul alodial și să dea dijma stăpînilor. Ele erau acelea de pe care iobașii își procurau produsele necesare traiului lor și al vitelor lor, iar din vînzarea surplusurilor acestor produse își procurau banii necesari traiului și achitării rentei în bani sau impozitelor către stat. Extravilanele iobașilor din Transilvania, ca de altfel și intravilanele lor, n-au fost reglementate prin lege, din care cauză suprafața lor varia de la sat la sat, iar în cadrul lui, de la supus la supus. Suprafața extravilanelor era în funcție de așezarea comunelor, dacă ele se aflau în regiune de șes sau de munte, de întinderea hotarului comunei, de mărimea pămîntului alodial din satul respectiv, de numărul vitelor de tracțiune posedate de supus etc. și nu în ultima instanță și de hărnicia iobașilor. Potrivit conscripției, cei 111 iobași ai comunei foloseau 984 $\frac{1}{8}$ iugăre pământ de arătură și 211 $\frac{1}{8}$ iugăre pământ de izlaz¹⁷, revenind în medie unui iobaș $8 \frac{1}{2}$ iugăre pământ de arătură, și 1,81 iugăre izlaz, ceea ce era puțin atunci cînd ne gîndim că agricultura Transilvaniei era extensivă, că era lucrată cu unelte rudimentare, iar asolamentul bienal făcea ca jumătatea pămîntului să rămînă nelucrată în fiecare an. Media arabilor din comună era cea frecventă în întreaga Transilvanie în această perioadă de destrămare a feudalismului, asemănătoare cu cea dată de proiectul de lege urbarială vo-

15 Idem, p. 564—569.

16 Idem, p. 570—571.

17 Idem, p. 561—574.

tat de dieta Transilvaniei în 1847. Acesta prevedea pentru satele cu pământ de calitate I o medie care varia între 4—10 iugăre, pentru cele cu pământ de calitate a II-a între 6—12 iugăre, iar pentru calitatea a III-a și a IV-a între 7—14 iugăre.¹⁸ Desigur, nu toți țărani dependenti posedau această suprafață medie. Un număr de 32 de iobași avea între 1—7 iugăre pământ arătură, reprezentând 27,58% din supușii comunei, 74 iobași reprezentând 2/3 din locuitorii comunei aveau între 8—10 iugăre, iar 5 peste 11 iugăre. Cei mai bine înzestrați cu extravilane erau supușii baronului Bánffy Gheorghe, aproape 70% dintre ei posedând peste 9 iugăre pământ arabil.¹⁹ Este evidentă deci și în această comună diferențierea țăranimii după suprafața de pământ deținută. În sînul ei se formase o pătură de țărani avînd potențial economic scăzut, o pătură de săteni cu venituri și situație mijlocie și, una-alta, restrînsă, de săteni îmbogățiți. Alături de Kallós Mihai, Bats Lup, Bats Gavrilla, Borke Dumitru, Scară Toader etc. care posedau peste 10 iugăre pământ arabil, peste 2 iugăre islaz și peste 3 măsuri vieneze intravilan, trăiau Bats Juvon, Tievore Simion, Moldovan Gavrilă, Negru Chirilă etc. care nu aveau decît 4 iugăre pământ arabil și intravilane cu o suprafață de 6/8 măsuri vieneze.

Conscripția Czirakvană ne dă informații pretioase cu privire la prestațiile feudale ale iobașilor și ielerilor față de stăpîniții lor. Supușii Bánffyestilor prestau cîte două zile robotă pe săptămînă cu vitele sau palmele.²⁰ În schimb cei ai lui Sisismund Toldi roboteau cîte 5 săptămîni fără întrerupere, în timpul verii, la Perșest²¹, ai lui Kabos Andrei 6 săptămîni consecutiv, cu palmele, la Someșeni²², iar ai baronului Szentkereszti Sisismund cîte 4 săptămîni de vară la Frata.²³ Alături de acestea, iobașii și jelerii comunei mai aveau obligația să robotească zile suplimentare, cîte una, în timpul verii, pentru birăul satului și alta pentru taurul cirezii de vite, închiriat de la stăpîni.²⁴

Constatăm deci că deși este vorba de o singură comună, obligațiile în muncă ale supușilor au variat de la proprietar la proprietar. Dacă supușilor familiei Bánffy li s-au stabilit aceste obligații la un anumit număr de zile pe săptămînă, celorlalti la un anumit număr de zile pe an, număr care a variat iarăși de la proprietar la proprietar. Cum explicăm această deosebire între cei 116 țărani dependenți ai comunei. Supușii Bánffyestilor erau aduși săptămînal să-și execute obligațiile în muncă, deoarece ambele familii, atît baronii cît și conții, aveau pământ curial la Răscruți și la Bontida, de care aparțineau propriu-zis supușii comunei, pământ pe care-l munceau tot cu forța de muncă iobărească. Tocmai de aceea ei erau chemați la robotă în fiecare săptămînă atîtea zile la cîte erau obligați prin contract. În schimb, ceilalti proprietari neavînd aici pământ curial²⁵, îi obliga pe supuși să muncească mai multe săptămîni consecutiv pe una din alodiile proprii, evitînd astfel pierderile de timp cu mersul și venitul la curie, care nici într-un caz nu erau socotite între obligațiile iobăgești. Concentrarea zilelor de robotă mai ales în lunile de primăvară și vară aducea prejudicii gospodăriilor iobăgești. Aceștia, lipsind de

18 D. Prodan, *Teoria imigrației românilor din Principatele Române în Transilvania în veacul al XVIII-lea*, Sibiu, 1944, p. 93.

19 Arhivele de Stat Budapesta, Conscriptio czirakyana, F. 52. Comitatul Dăbica, cartea IV, p. 560—565.

20 Idem, p. 556.

21 Ibidem.

22 Ibidem.

23 Ibidem.

24 Idem, p. 550—551.

25 Idem, p. 556.

acasă săptămîni și luni întregi, se vedeau nevoiți să-și neglijeze propriile lor pămînturi care rămîneau nelucrate la timpul potrivit. În plus, ei mai pierdeau timp util deosebit de important cu mersul și venitul la alodiu, care nu intra în socoteala slujbei. De aceea toți supușii se vor plînge conscriptorilor în acest sens.

Tot atît de mult au variat și daturile în muncă ale țăranilor independenți din comună. Potrivit conscripției, majoritatea supușilor trebuiau să toarcă și să țeasă un anumit număr de pfunzi de in, cînepă sau lînă pe an, număr care a variat iarăși de la stăpîn la stăpîn. Aceste obligații reveneau obișnuit nevestelor supușilor, dar nu rareori erau îndeplinite tot de bărbați. Dacă supușii baronului Bánffy Gheorghe aveau obligația să toarcă 3 pfunzi de sfoară pe an și să țeasă 20 sink de pînză, cei ai baronului Bánffy Francisc 4 pfunzi de sfoară, iar alături de cele 20 sink de pînză țesute, mai țesau în unii ani și o anumită cantitate de lînă și melițau cînepă. Tot 4 pfunzi de sfoară și 20 sink de pînză țesau și supușii baronului Bánffy Iosif și cei ai văduvei lui Sombori Sámuel. În timp ce supușii văduvei contelui Bánffy executau daturile mai diferențiat. Cei care aveau boi torceau din cînepa stăpînului 3 pfunzi de sfoară, iar cei lipsiți de vite țesau cîte 10 sink de pînză.²⁶ Daturile în muncă, deși nu erau atît de multe și de grele ca robota, constituiau totuși sarcini în plus pentru familiile supușilor, sustrăgînd prin ele și pe nevestele acestora de la obligațiile lor gospodărești. Ele erau cu atît mai împovărătoare cu cît — așa cum rezultă din declarațiile iobagilor — în 1820 ele se transformaseră într-o sarcină permanentă.

Obligațiile în natură ale supușilor din comuna Răscruți erau formate, potrivit conscripției, din dijma propriu-zisă și daturile în natură, acestea din urmă denumite „datii”. Daturile în natură erau formate din (ouă, găini) și ovăz, dar cantitatea lor a variat de la stăpîn la stăpîn. Dacă majoritatea supușilor dădeau stăpînului lor, cu ocazia sărbătorilor de crăciun, două găini și 20 de ouă, baronul Bánffy Gheorghe pretindea de la iobagi 3 găini și 30 de ouă, în timp ce proprietarii Kabos Andrei și văduva lui Sombori Sámuel 1 găină și 10 ouă. Doar supușii văduvei lui Bánffy Francisc dădeau la Crăciun și ovăz, iobagii cîte 4 mierțe, iar jelerii cîte două mierțe, obligații care au fost preschimbate „de un timp încoace astfel încît în loc de ovăz, colonii „perpetua obligationis” seceră 8 clăi de grîu iar colonii „libere migrationis” seceră 4 clăi”.²⁷

În comuna Răscruți, dijma era de două feluri: dijma fiscală și dijma domnească. (Dijma fîscului era arendată de stăpînului feudal). De aceea, iobagii dădeau dijma stăpînului lor feudal din toate cerealele cultivate: „grîu, porumb, ovăz, alac și cînepă, se ia zeciuală și din vin, pe deasupra dăm ze ciuală stăpînului nostru și din oi. Dăm și pe seama fîscului zeciuală chiar mai mult fîscului, îi dăm și din stupi, dar din vin, nu”, declară țăranii în anul 1820.²⁸

O bună parte a conscripției ne furnizează informații asupra îndeletnicirilor sătenilor. Satul avea un hotar destul de întins, format din cîmp arător, fînațe, pășuni, vii și livezi, iar solul era dintre cele mai productive ale județului.²⁹ De aceea răscrucenii erau în primul rînd agricultori. Ei cultivau grîu de toamnă și de primăvară, grîu secăreț, seceră, porumb, cînepă, ovăz și alac. Hotarul și-l împărțeau în două cîmpuri (de sus și de jos), și-l arau mai ales cu 6 boi, astfel încît obțineau, din cele mai bune pămînturi, 6 mierțe recoltă

26 Idem, p. 551.

27 Ibidem.

28 Idem, p. 557.

29 Idem, p. 553.

după o mierțe de cereale semănată, iar de pe cele mijlocii, 4 mierțe.³⁰ Ei mai cultivau și zarzavat, pe care-l comercializau obișnuit.

A doua ocupație a lor era creșterea vitelor : a oilor, boilor, vacilor, vițelilor, porcilor etc. Ei însă nu aveau fînațe suficiente și nu coseau otava de pe ele, din care cauză se vedeau nevoiți să se adreseze satelor vecine, Jug și Borșa, de unde-și cumpărau fînul și otava pe bani, sau și le procurau prin munca în parte. „Continitul de boi” era aparte de pășunea vacilor și era format din 3 părți, denumite „La Prunu”, „La Păduriște” și „Bodșiriș”. Acesta din urmă era alodial de proveniență, pentru folosirea căruia fiecare supus presta, după 2 boi, cîte o zi de coasă pe an.³¹

Pe hotarul Răscrucului se cultiva și vița de vie, dar cea mai mare parte a ei era a stăpînilor feudali care o munceau cu robota.

Lipsind pădurea din hotarul comunei, țăranii primeau lemne de construcții din celelalte păduri ale stăpînilor lor, în timp ce lemnele de foc trebuiau să și le procure prin muncă sau cu bani, mai ales din pădurea „Badocului”.³²

Răscrucenii își procurau banii necesari achitării taxelor iobăgești și impozitelor, din comercializarea produselor lor și din angajarea lor la diferite munci, sezoniere mai ales. Produsele și le vindeau pe piețele Clujului, Gherlei și Dejului, unde puteau ajunge în timp de 5—6 ore. Ei se angajau cu precădere la muncile din vilele comunei Juc și la cele din orașul Cluj. În plus, cîștigau bani din transportarea sării de la Cojocna la Huedin și de la Dej la Simleu. În comună exista o moară domnească, dar ea fiind mică, localnicii foloseau mai ales morile mai mari și mai bune din Bontida, Borșa, Lona și Juc. Aveau drept de circiumărit, ca în majoritatea comunelor din Transilvania, numai între sărbătorile Sf. Mihai și Anul Nou.³³

Acestea sînt datele cele mai importante ce le-am spicuit din conscripția Czirakyană, efectuată în comuna Răscruți. Ele oglindesc relațiile agrare existente într-o comună, în decursul unei perioade scurte. Concluziile finale la care am ajuns sînt : În primul rînd că în această perioadă în comună stăpîneau aproape absolut membri familiei Bánffy, reprezentată prin cele două ramuri ale ei, baronii și conții, aceasta fiind una din puținele familii de mari aristocrați ale Transilvaniei.

În al doilea rînd constatăm o deosebită fărîmițare a proprietății nobiliare. Deși este vorba de o singură comună, ea se afla în stăpînirea a 12 proprietari, fenomen caracteristic de altfel Transilvaniei din această perioadă și semnalat și de alți cercetători. În astfel de condiții nu putea fi vorba de dezvoltarea unei economii alodiale cît mai întinse. În acele comune în care proprietarii aveau numai 3—5 supuși, nu renta constituirea unui alodiu, țăranii dependenți fiind astfel obligați să-și irosească forța proprie și cea a vitelor lor pe drumurile lungi pînă în comuna în care urmau să robotească, pierzînd un prețios timp necesar muncii propriului lor pămînt. Toate acestea constituiau tot atîtea piedici în calea dezvoltării relațiilor de producție noi, capitaliste.

Robota constituia principala obligație a iobașilor și jelerilor din comuna Răscruți, deși nici celelalte sarcini nu și-au pierdut importanța. Totuși, conscripția nu oglindește situația reală, existentă în condiții normale. Din cauza secetei și foametei mari din anii 1814—1817, proprietarii s-au văzut nevoiți să renunțe temporar la o parte a obligațiilor iobăgești, pentru a-i putea men-

30 Idem, p. 552.

31 Idem, p. 553.

32 Idem, p. 554.

33. Ibidem.

ține pe domeniu. Printre acestea amintim diferitele căraușii (drumuri lungi sau scurte) pe care iobagii nu le mai puteau executa din cauza lipsei vitelor ce pieriseră în acești ani, sau reducerea numărului zilelor de robotă. Astfel, în anii precedenți, majoritatea supușilor văduvei contelui Bánffy Francisc fuseseră obligați să robotească câte 156 zile pe an (ceea ce însemna câte 3 zile pe săptămână) și să facă 3 drumuri lungi.³⁴

Din conscripție rezultă că principala ocupație a răscručenilor era agricultura la nivelul economiei naturale, și creșterea vitelor, dar unii dintre ei își mai procurau bani și din vânzarea forței lor de muncă, angajându-se cu ziua la diferite munci sezoniere sau la căratul sării.

SUPUȘII DIN COMUNA RÂSCRUCI

Nr. crt.	Proprietarul feudal	Iobagi nr.	Jeleri nr.	Subinquilini nr.	Puste iobăgești nr.
1.	Baron Bánffy Gheorghe	37	—	1	1
2.	Văd. contelui Bánffy Francisc	49	—	2	—
3.	Baron Bánffy Francisc	13	1	1	—
4.	C. Sigismund Toldi	3	—	—	1
5.	Andrea Kabos	2	—	—	—
6.	Samuel Sombori	1	—	—	1
7.	D. Pál Teleki	1	—	—	—
8.	Baron Sigismund Szentkereszti	1	—	—	—
9.	Baron Josef Bánffy Antonii	1	—	—	—
10.	Laurențiu Hari	1	—	—	—
11.	L. B. Ianiis Bánffy	1	—	—	—
12.	Văd. lui Károlyi Dániel	1	—	—	—
T o t a l		111	1	4	3

³⁴ Arhiva istorică a Filialei Cluj a Academiei R.S.R., Arhiva familiei Bánffy, Consignatio 124, Bonczhidai taxe lista, 1800—1801.

REPARTIZAREA PĂMÎNTULUI COMUNEI RÂSCRUCI ÎN TRE PROPRIETĂRII FEUDALI

Nr. crt.	Proprietarul feudal	Intravilan	Extravilan		Puste
			arabil	islaz	
		măsurî vîeneze	iug.	iug.	iug.
1.	Baron Bánffy Gheorghe	43 4/8	325 1/8	71 6/8	9 2/8
2.	Văd. cont. Bánffy Francisc	69 7/8	423 7/8	84 2/8	
3.	Baron Bánffy Francisc	17 7/8	113 2/8	23 3/8	
4.	Baron Iosif Bánffy Antonii	1 1/8	8	3 2/8	
5.	L. B. Ivaniis Bánffy	1 1/8	10 2/8	2	
	Total familia Bánffy	133 4/8	880 4/8	184 6/8	9 2/8
6.	Baron Sigism. Szentkereszti	1 1/8	10	2 2/8	
7.	Restul proprietarilor	6 3/8	93 5/8	24 1/8	
	T o t a l	1 : 141	984 1/8	211 1/8	9 2/8

CONSIDÉRATIONS RELATIVES AU „RECENSEMENT CZIRAKYEN“ DANS LA COMMUNE DE RÂSCRUCI

(R É S U M É)

Cette étude représente une contribution importante à la connaissance du problème de la répartition des terres et des serfs sur le domaine de la commune de Râscruci au XIXe siècle. Elle a été élaborée sur la base d'un document presque unique dans son genre, concernant la vie économique durant la période de désagrégation du féodalisme et de constitution des relations capitalistes.